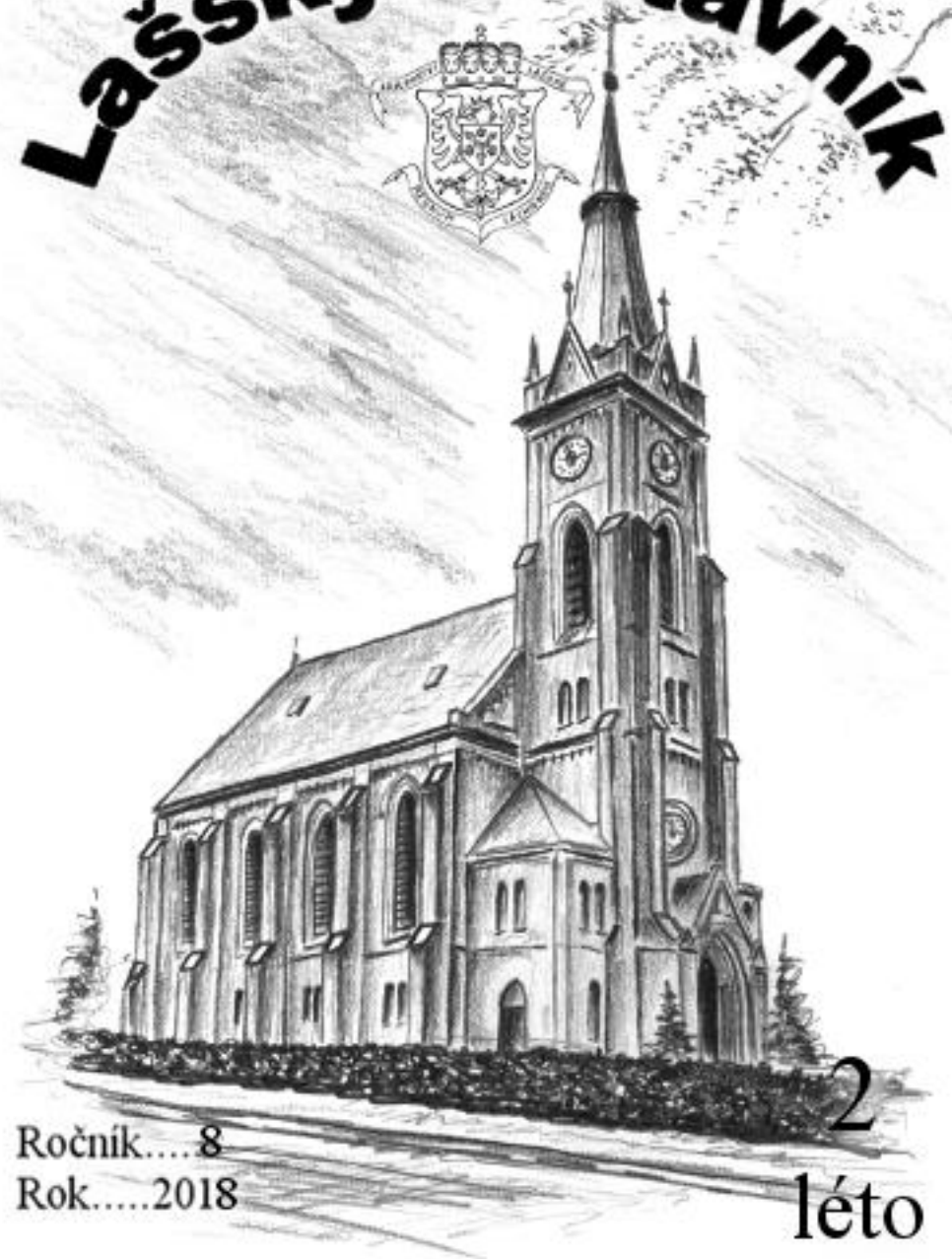

| KAPITOLA |
| KNIHKUPECTVÍ |

Lašský dostavník

Ročník.....8
Rok.....2018

2
léto

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM F≈M

NABÍZÍ

INFORMACE TURISTŮM

**PŘEDPRODEJ VSTUPENEK
NA KULTURNÍ A SPORTOVNÍ AKCE**

PRODEJ MAP A PRŮVODCŮ

**PRODEJ SUVENÝRŮ S TÉMATIKOU
FRÝDKU ≈ MÍSTKU A BESKYD**

TRIČKA, TURISTICKÉ ZNÁMKY,
ODZNAKY, NÁLEPKY, VIZITKY,
TURISTICKÉ DENÍKY, KERAMIKA

poznejte blíže **F≈M** na **visitfm.cz**

Lašský dostavník vychází i díky finančnímu
daru pana senátora Ing. Jiřího Carbola.

www.beskydskalikerk.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h
sobota 14 – 23 h
neděle 14 – 22 h

Naše poděkování za stálou podporu patří také paní
Ing. Evě Richtrové.

Obsah

Obrázek na obálce (evangelický kostel ve Frýdku)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulíkovský)	3
Stalo se na Prašivé (P. Gryga)	4
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulíkovský)	5
Lysá hora (A. Nováček).....	8
Vernisáž obrazů M. Novákové „Joga v obrazech“ (P. Kollárová).....	10
Turysti, Šol chlopek s robu (F. Pituchová)	11
2. ročník fotosoutěže na téma Bystrouška (K. Greiner).....	12
„Do zakladu vezli kameň, z Radhošca byl věnec na něm“ (F. Vaníček)	13
Letní sluníčko (R. Žvak).....	14
10. ročník Beskydské lavečky (P. Kollárová).....	15
V Beskydech (B. Vidura)	16
Budoucnost lidstva (J. Tkáč)	17
Svatojánské ohně (K. Greiner).....	18
Poučná (O. Tlučková).....	19
Fotodokumentace.....	20, 21
Janáčkův kraj (K. Greiner).....	22
Osmičky v životě a tvorbě L. Janáčka (Z. V. Krulíkovský)	23
Nad Hřčavým dlugi roki (P. Zogata)	24
Joža Vochala a Sedlišťané	25
Co na horach meškaju (J. Šinovsky).....	26
Řekněte od slova (J. Stunavský).....	28
Muší kremace (R. Šatánková).....	29
Beskydské lesy (B. Vidura)	30
Olympijské legendy z Pobeskydí (V. Vlk)	31
Varujte se! (Rady z Těšínského kalendáře)	32
Z receptařa lašského krále.....	33
Janovice obnoví „Ondrášovské národopisné slavnosti“ (V. Vlk).....	34
Ondrášovské slavnosti v Janovicích	35
Ondraš (O. Foltýn).....	36
Kalendárium	37

Úvodník

Vážení čtenáři,
astronomické léto se přiblížilo, meteorologické už začalo 1. června, to skutečné již v dubnu... Zem trápí sucho – starosti mají zemědělci, vodohospodáři, zahrádkáři i my houbaři. Porostou? Nějaký déšť občas padne, v jiných regionech byly i pořádné přivaly, u nás do včerejška zatím nic moc. Ale nehořekujme, dnes už od brzkého rána doslova „valí“. Že by už Medard? Někteří pesimisté vyhrožují, že když to léto přišlo o dva měsíce dříve, tak také o dva měsíce dřív skončí. Buďme optimisty, pamatují roky, kdy jsme se už v polovině dubna koupali v říčce Olešné, léto bylo horké a ještě 30. září jsme se slunili (a koupali) na pláži tehdy zánovní přehrady Baška...! Čeká nás spousta akcí venku právě v září – viz kalendárium. Významným počinem je obnovení Ondrášovských slavností v Janovicích. Také jsou přes léto v plánu další turistické výšlapy, pouti i vícedenní vandry našimi horami.

Nezapomeňte, že termín uzávěrky odznaku Moravskoslezské Lašsko je prodloužen do konce roku!

Letní vydání dostavníku vychází s tradičním obsahem: rekapitulace minulého období, lidová tvořivost v nářečí, články o legendách a osobnostech regionu, básničky, humor, kalendárium na léto, troška zdravotědy, pozvánky na akce aj.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout
z našich stránek - <http://www.lassko.eu>.

Tam také bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulíkovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhony zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz
Redakce: Zdeněk Vilém Krulíkovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela Mikeira Krulíkovská

Stalo se na Prašivé

Stalo se v Beskydech, na Prašivé.
Dřevěný kostelík s chatou tam stojí.
Vzpomínaly hlavy sivé,
co nás k těm místům tolik pojí.

Prý je na kopci kostel z jedlí,
vysoko v lese za dědinu.
Do hor nemocného psa odvedli,
který měl prašivinu.

Jiný je příběh z Frýdeckého zámku,
jak se zprávou vrchnost naloží?
Na lovu byl zraněn hrabě z Oppersdorfu
o jelení paroží.

Pan Jiří přežil, Pánu Bohu dík,
dámy měly zas růžová líčka.
Proto dal postavit kostelík
u svatého Antoníčka.

Historie má svoje poslání.
Vždy v červnu bývá na Prašivé pout'.
Hledal jsem děvče, našel svou paní,
láska nám hořela jako troud.

O kouzelné moci pověst vypráví,
na louce kvete hvozdík a sedmikráska.
„Posaď se s milou u kostela do trávy,
blízko je štěstí, chodí tam i láska“.

Na Prašivé kostel z jedlí,
moje lásky nevybledly.

Pavel Gryga

Kalendárium lašských akcí – léto 2018

28. června (čtvrtek): „ZAHRAJ TO ZNOVU, SAME!“ - v 19:00 v Českém Těšíně můžete naposledy shlédnout úspěšné představení České scény Těšínského divadla v režii Miloslava Čížka. Hrají: Tomáš Hába, Dagmar Kopečková j.h., Adéla Krulíková a další.

5. července (čtvrtek): Cyrilometodějská pouť (bude upřesněno).

8. července (neděle): 7. etapa pochodu okolo Lašska – z Pinduly přes Černou horu na Radhošť, okolo Radegasta na Pustevny. Lanovkou nebo pěšmo k Ráztoce (bus).

12. srpna (neděle): Družina lašského krále vystoupí ve 12:30 v Penzionu Hvězda v Karlově Studánce (Odualajne u nas je to fajne)!

26. srpna (neděle): 8. etapa pochodu okolo Lašska – z Pusteven přes Tanečnici, Čertův Mlýn, Martiňák, Kladnatou na Hlavatou (bus).

1. září (sobota): III. Lašská olympiáda na hřišti v Hodoňovicích-Kamenci – od 14 hodin.

1. září (sobota): „Gruň náš šumný, jediný“ – celodenní akce pro děti i dospělé. V odpoledních hodinách vystoupí u hotelu Charbulák lašský král s družinou (Odualajne band) – bude upřesněno.

8. září (sobota): Ondrášovské slavnosti v Janovicích (viz plakátek).

8. září (sobota): Lašské slavnosti na Bezručově vyhlídce – 15, 30.

9. září (neděle): Bezručův výplaz Lysou horu.

9. září (neděle): Pout' v Hodoňovicích.

15. září (sobota): VELKÁ DOBERSKÁ (16. ročník) od 13,30 – vystoupí soubory z družebních obcí: Ochodnica (Slovensko), Buczkowice (Polsko), Mucharz (Polsko) a družina lašského krále. Plackiáda, atrakce pro děti, ve 20 hodin Petra Janů a skupina Amsterdam.

23. září (neděle): 9. etapa pochodu okolo Lašska – z Hlavatě přes Bumbálku, Kmínek na Bobek, dolů do Bílé na rozcestí k Černé (bus).

**Upozornění! Muzeum Skalice u Frýdku-Místku (v Kulturním domě) bude letos v červenci a srpnu otevřeno každou nedělí!
Vždy od 13 do 17 hodin!**

Ondraš

Ondra Foltýn

Esli chcetě posluchať, tuž vam cošik povim o Ondrašu. Pravi se o nim ledyco, baj že byl zbujnik. Nale temu něvěřtě! Un něbyl zbujnik. To enem pani o nim povědali, aby se lude Ondraša bali. Zbujnik – to byl Juraš, nale Ondraš byl inši člověk. Un dycky pravěť:

„Všeci su lude. Jak pan na zamku. tak chlop, co na panskym polu robi.“ A to „Všeci su lude“ – pani něradi slyšeli. A tuž honem slubovali sto zlatych temu, kery Ondraša zabije, lebo jim živeho dokludi, a eště ku všeckemu, aji dyby to byl ten najhorši zbujnik, dyby tatika zabil, lebo mamu, kostel vypalil, všecko slubovali, že odpušťu za to, dyby Ondraša zprovodil ze světa.

Šak v ten čas, dokad' Ondraš žil, drabi ani telej něbili. A kyje za hřbetem skovavali, bo něbyli jišti, eli baj Ondraš něpřidě a nězopta se: „Na keho to maš? Keho chceš biť?“ – Kelkorazy by radi přiřnuli, nale ledva jim kdo připomněť: - Ondraša na vas! – hnedaj se přiřčili a byli taci malučci, že člověk pomaly ani něvěděť, že je hevaj jaky drab... Kaj je drab? Draba něbylo, enem tin po nim zostal.

Jak se pani dověděť, že Juraš zabil Ondraša, honem ho eště něchali pověšit', bo se bali, že by baj eště něumřel. A eště se bali, choť baj už višel, že by naraz stanul a pravěť: „Lud'am ubližovat' nědam!“ A tu ho dali na štyry kusky rozřezat' a ty kusky na koliky napichat', aby se žaden něopovažil puštit' se tyma cestoma co Ondraš. Taky strach z něho měť.

Jak se lude dověděť, že Ondraša něni, nějedna roba se dala do plaču, aji děvuchy. Všeci plakali, jako by kery umřel z rodiny. Či to něbyl synek z Janovic? A dy ho řezali na kusky, aby něožil, to už se ani chlopi nězdrželi a nějeden pravil: „Dyby kaj ve světě byla živa voda, kraj světa by sem pro ňu šel, enem aby Ondraš ožil...“ Roby, co pod srdcem děti měly, enem myslely na to, dyby dal Panbu a zasej se taky Ondraš narodil. A ni jeden...

Na kusky pani Ondraša pořezali, nale nězabili. Ondraš žil a žije do něškajška. Tam pod Lysum už ho kelkorazy potkali lude. Nědavno ho tam potkali naši staříček. Šak vitě kery?! Oni to zapisali do knížek, aby lude věděť, že pani Ondraša nězabili, choť baj na kusky pořezali a na koliky napchli... Bo Ondraš, to něbyl zbujnik!

Bezručův hlas – vydáno 1940

Co se stalo, přihodilo

31. března (sobota): Začátek Velikonočního Hodokvasu v Hodoňovicích-Kamenci v restauraci „Story“. Sešli se přátelé a příznivci, o zába-vu se postaral lašský král, jeho dcera Mikeira, Vít a Pavlíček, Tonda Krpec a Šárka Langová, kytaru také zmáčkl Ruda Sobota. Bylo veselo, jedlo se i pilo...

8. dubna (neděle): „Aj, co to je za slaviček“ – úspěšná premiéra koncertního pořadu písniček ze sbírek Leoše Janáčka v kopřivnickém Lašském muzeu v podání Hany Jamrozové, Lucie Gorecké a Zdeňka Viléma Krulíkovského. Ohlas byl velmi příznivý, mj. následovalo pozvání k vystoupení do Příbora, kde bude výstava fotografií II. ročníku soutěže Lišky Bystroušky.

15. dubna (neděle): 4. etapa pochodu kolem Laška odstartovala v Kopřivnici u Šustalovy vily (Lašské muzeum). Vyšlápeli jsme na Bílou horu, zastavili se na Štramberku, posilnili se na koupališti v Libotíně, kolem Mořkovského vrchu dorazili do Hodslavic. U pramene Zrzávky jsme se nezastavili (odloženo na příště), spěchali jsme k vlaku do Hostašovic. Počasí pralo, už se těšíme na další etapu.

21. dubna (sobota): Lašské jaro v Praze se uskutečnilo opět v Radegastovně-Perón na Smíchově, účast byla velmi dobrá, nálada také (o pivo nemluvě). V programu zazněly lidové písně ze sbírek Leoše Janáčka, báseň Janaček z díla Ondry Lysohorského v podání Adély Krulíkové, na Františku Pituchovou zavzpomínala Olga Szymanská, verše zarecitovala Jana Zbořilová. Společně s Milanem Zbořilem a ostatními Laškami a Lachy pak zpívali spoustu písniček – od Ostravy až k Hřčavě...

Lašské jaro v Radegastovně - foto R. Šatánková

28. dubna (sobota): Folklorní městečko v Brušperku – 2. ročník. Krojovaný průvod (za krásného počasí) dorazil tentokrát na náměstí, kde bylo slavnostní zahájení i za zvuku lašské hymny, kterou přednesl lašský král s družinou, se kterou později vystoupil v pásmu o Ondrášovi z Janovic.

28. dubna (sobota): Stavění máje a rej čarodějnic v Hodoňovicích-Kamenci proběhlo od 18 hodin ve znamení úspěšného postavení májky, zahájení provedl lašský král s družinou a také Libor Pastorek, který byl organizátorem celé akce. U ohně se pak dlouho do noci zpívalo a rejdlily čarodějnice, kterým bylo veselo, protože upalování mělo být tradičně až 30. dubna, takže si to ještě mohly dva dny užívat...

1. květen (úterý): Třetí lašsko – valašský sraz u Radegasta na hřebenu Radhošťských hor se uskutečnil nejen za krásného počasí, ale také za hojné účasti lidu lašského, valašského i ostatního, dokonce díky facebooku přijela početná rodina až z Banské Bystrice... (!)

6. květen (neděle): 5. etapa putování kolem Lašska měla ostrý start u pramenů Zrzávky nedaleko železniční stanice Hostašovice, kde jsme zpěvem lašské hymny uctili památku Františka Palackého (220 let od jeho narození). Opět počasí přálo, sluníčko hrálo - jako uprostřed léta. Vyšlápli jsme na Trojačku a hřebenem Veřovických vrchů přes Huštýn, Krátkou, Dlouhou pod Kamenárku, kde jsme sešli do Veřovic. Vlakem jsme se pak vraceli unaveni, ale spokojeni domů.

8. květen (úterý): Tradiční výplaz na Koziněc u Čeladné byl jako téměř vždy za slunečného počasí, avšak účast byla menší, než v minulých letech. Stoupání po prudkém svahu k hrádku málem „přizabilo“ lašského krále – odněkud shora přilétla pořádná bříla (kámen), kterou byl udeřen do holeně pravé nohy. Naštěstí má král pevné kosti, tak tento „pokus o atentát“ skončil jen odřeninou a pořádnou boulí... Vrcholku bylo úspěšně dosaženo, cestou do Kunčic jsme omylem bloudili po golfovém hřišti, které ze strany od hor nebylo označeno ani zajištěno.

ONDRÁŠOVSKÉ SLAVNOSTI V JANOVICÍCH 8. 9. 2018

9:00-15:00 JARMARK TRADIČNÍCH ŘEMESEL, RUKODĚLNÝCH VÝROBKŮ A REGIONÁLNÍCH POTRAVIN, VÝSTAVA SLAVNÍ JANOVIČTÍ RODÁCI

10:00-12:00 PŘEHLÍDKA LIDOVÝCH MUZIK A ZPĚVÁKŮ, DRUŽINA LAŠSKÉHO KRÁLE

14:00-20:00 PŘEHLÍDKA FOLKLORNÍCH SOUBORŮ
DUNAJEC KYSUČAN (SR)
HAJDUKI (PL) ROMANITA (MD)
JAVORNÍK A JAVORNÍČEK OLZA
ONDRÁŠ A ONDRÁŠEK Z JANOVIC
NÁSLEDUJE LIDOVÁ VESELICE

Obec Janovice, Industry Coats CZ, Agromérin, Technomont, mivvy Lighting, Frýdecká skládka F&M, Mamiart, JM Plynoservis, Ferrcomp, BK Engineering, CZ PI, Evropská unie / Unia Europejska, Euroregion Beskydy

Janovice obnoví “Ondrášovské národopisné slavnosti“

Když byly ještě v Janovicích “Ondrášovské slavnosti“, tak jsem jejich průběh filmoval. Všimla si toho jedna z organizátorek, paní Anna Dřevjaná, byla celá nadšená, a tak jsem se s ní seznámil. Když jsem v regionálních časopisech “Těšínsko“ a okresních novinách četl její vyprávěnky ve slezském nářečí, schovával jsem si je a slíbil jí, že je jednou vydám. Toho se ale bohužel nedočkala. Vydal jsem 5 svazků pod názvem “Janovické klebety“.

Ve svém archivu jsem je dlouho schovával, ale letos jsem je nabídl obci Janovice k případnému otištění v lepším provedení. Na jaře za mnou přišla místostarostka obce paní Gabriela Milotová a se zájmem si je nejen prohlédla, ale slíbila, že je dá do rady obce k dalšímu použití nebo k případnému vydání. Mimo to se zmínila o tom, že chystají letos 8. září obnovit v Janovicích tradiční “Ondrášovské slavnosti“ a také vybudovat síň nebo místnost ve smyslu výstavky archiválií tradic obce Janovic, zejména se vzpomínkami na zasloužilé propagátory lidových tradic, a to na Annu Dřevjanou, Boženu Peterkovou a Karla Kozla, kteří byli nejen organizátory “Ondrášovských slavností“, ale rovněž svými výtvary, lidovými zpěvy a tanci zachovávali tradici tohoto slezského regionu.

Mladší generaci chci jen připomenout, že “Ondrášovské národopisné slavnosti“ byly založeny v roce 1965 s přestávkami a poslední byly v roce 1992, tehdy proběhly jako 26. ročník. V jejich programech vystoupily národopisné soubory z Valašska, Slovenska, Polska i z jiných oblastí. Samozřejmě, že i domácí soubory – dětský “Ondrášek“ či soubor “Ostravica“ měly své zastoupení díky trojici Kozlových, kteří svými zpěvy obohatili folklorní vystoupení v janovickém Hradisku, kde se slavnosti vždy pořádaly.

Očekávejme, že i letošní pořad v zářijovém termínu bude úspěšný a naváže na minulé tradiční slavnosti.

Vilém Vlk

18. květen (pátek): Příbor – vyhodnocení II. ročníku soutěže o nejzajímavější fotografie Lišky Bystroušky s vernisáží nejúspěšnějších obrázků. Program obohatil lašský král Z. V. Krulíkovský, Hana Jamrozová a Lucie Gorecká písněmi ze sbírek Leoše Janáčka.

26. květen (sobota): Den vína ve Svobodné republice Kraví hora (Bořetice). V jedenáct hodin dopoledne vše zahájil pan Václav Petrásek (prezident na furt), vláda republiky zapěla kravíhorskou hymnu, slovo dostal i lašský král Zdeňka Viluš, který připomenul 10. výročí podepsání „Partnerské smlouvy o neútočení a vzájemné pomoci“, společně s družinou (Hanka Jamrozová, Šárka Langová a Tonda Krpec) zazpíval (již tradičně) lašskou hymnu. Byl to nádherný den i večer plný písniček, dobrého vína a navazování přátelství. Již podruhé jsme se setkali se skupinou také krojovaných Lašek a Lachů z Šenova, kteří chtějí do budoucna s Královstvím lašským spolupracovat. Zajímavé bylo setkání s jedním příznivcem vína s Bosny, který poznal podobnost lašské hymny s jugoslávskou. Obě hymny (i polská) mají společný kořen v písni „Hej Slované“...

1. června (pátek): Kácení máje na hřišti v Hodoňovicích-Kamenci – proběhlo přesně za 19 hodin – za zvuku lašské hymny, pak se většina účastníků přesunula k ohništi, kde Libor Pastorek za asistence Šárky Langové přichystal vaječinu, o zábavu se postaral Bumbala band (Zdeňka Viluš Krulíkovský, Adéla Krulíkovská, Milan a Jana Zbořilovi a Ruda Sobota) písněmi na téma „Laši na Divokém západě“, trocha deště zahнала všechny pod střechu restaurace Story, kde zábava pokračovala do pozdních hodin.

10. června (neděle): 6. etapa pochodu kolem Lašska – tentokrát z Veřovic na Velký Javorník a na Pindulu.

Zapsal Z. V. Krulíkovský

Lysá hora

V osmdesáti letech
sotva popadáje dech
vylez' jsem na Lysou horu
nejvyšší z Beskyd potvoru

Je to mnoho roků zpátky
kdy to býval výlet krátký
Nahoru a zase zpět
shora pohledět na svět

Nyní ve vysokém stáří
jsem rád když se mi podaří
doplazit se nahoru
na tu vysokou horu

Z Ostravice nádraží
na túru se vyráží
Tak to mám v své paměti
ó jak rychle čas letí

V půli cesty vedle stezky
býval na ni pohled hezký
dřevěná tam chata stála
Ostravská se nazývala

Nepodlehla zubu času
oheň zmařil její krásu ¹⁾

Kdo byl zdatný a ne líný
vynechával serpentiny
Po spádnicí vzal to vzhůru
zkrátil si tak dlouhou túru

Z receptařa lašského krále

Leto přišlo skoro, hnedky po zimě, všadě kolem se zapalují rožně, všecy cosik gryluju a opikaju, v televizi mudrocy furt cosik rad'a, tuž aji my se dame cosik fajneho - na ohňu přymo či v alobalu. Raubiři, zbujnici či inči chlopi, keři se tulali po hurach, gdyby alobal mjeli, ti by ušporovali hromady času k inčim alotriam...

Ražniči haviřa Slivky

Par platkuv masa z prasaťa – nejlepší z kotlety, na kolečka nakratu klobasku (ostravsku), par platkuv uzeneho špeka, jednu cebulu, mlety pepř, citron či kisle bile vino.

Platky masa (ni moc hrube) naklepem a spravime tak, aby byly asi 6 x 6 centimetru velke. Popepřyme a zakapane cytronem (či vinem). něchame par hodin odležet. Potem napichujem na jehlu, klacek, či co mame - střydavo platek špeka, masa, kolečko cebule, klobasky. Na ohňu najprv opečem prudko (ni ale spaliť!), aby se zatahlo a šťava něvykapala, bo je potem „dřevjane“, potem oheň rozhrabem a tak deset minetek dopečem. Solime, až je to hotove! Dame se k temu hořčicu a chlib.

Pečinka (naložena v pajcu) v alobalu

1 kilo masa z prasaťa (kita, plecko), uzeny špek, cebula, libeček, sadlo (olej), kmin, 2 stružky česneka, sul, alobal.

Maso dame přes noc do pajcu (mořidla), osušime, prošpikujeme kusami špeka, pokminujem, potřem utřenym česnekem ze solu. Rozprostřem alobal, potřem sadlem či olejem, položíme kolečka cebule, dame na to maso, navrch eště zas cebulu a par snitek libečka. Dobře uzavřem a dame pect' přymo do ohnišť'a, kere zme před tym rozhrabli. Žhave uhle tři dat' i na vrch baličku. Pečem tak 1 hodinu. Něsmime potem moc přykładať – jak začně alobal hořet' modrym plameněm je zle!

Pajc (mořidlo): 1,5 l vody, 1 decy octa, par kuliček jalovca, noveho kořeňa a listek bobkového lista. Převařit' (5 minut) a něchat' vychladnut'.

Varujte se!

Další rady z Těšínského kalendáře

1. **NEKUŘTE!** Kouříte-li již, pak nekuřte na lačný žaludek. Nevdechujte kouře, chcete-li se vyvarovat kornatění tepen.
2. Onemocníte-li, povolejte ihned lékaře.
3. Nejezte, nemáte-li hlad.
4. Mějte svůj vlastní příbor a sklenici.
5. Nejezte hltavě a kousejte dobře. Nečtěte při jídle.
6. Jste-li uhřátí, nepijte studených nápojů, zejména se vyvarujte zmrzlin.
7. Nepřepínejte svých sil. Varujte se upachtění, škodí srdci.
8. Střezte se rozčilení. Každou hru provozujte klidně a s rozvahou.
9. Vyhýbejte se místům nebezpečným a takovým, kde se můžete nakazit nemocemi.
10. Nepijte lihoviny (kořalky a likéry) po jídle! Pijete-li, pijte jen střídmě, jako lék.

Na vrcholu chata stála
jednoho dne ale vzplála ²⁾
Shořela velkým plamenem
po Bezručí byla jménem

Když pak tato chata milá
na vrcholu již nebyla
vyráželi jsme po ránu
mnoho let jen do Šantánu

Zde vždy dobrá nálada
kamarádů hromada

Nyní opět v plné kráse
Bezručovka stojí zase ³⁾
Chata je už trochu jiná
ale starou připomíná

I když mnoho už vzal čas
Beskydy jsou plné krás

Alois Nováček

1) v listopadu 1968 2) 11.3.1978 3) 5.9.2015 – slavnostní otevření

Král po "atentátu" 8. 5. na Kozičku - foto J. Popek

Vernisáž obrazů Melanie Novákové "Joga v obrazech"

a poetický večer v pátek 27. dubna 2018 v Caffé Koloseum v Místku se opravdu vydařil. Propojení mluveného slova z řad členek Literárního klubu Petra Bezruče Pavlína Kollárové, Žofie Zejdové a Melanie Novákové, podpořen folkovým zpěvákem a kytaristou Rendym, vytvořil atmosféru radosti a pospolitosti. Ve vzduchu viselo jarní naladění, plné naděje a lidského porozumění. Odpoutání od běžné každodennosti.

Zazněly autorské verše a povídky, ale též autorské písně poetické i vtipné v našem nářečí. Vše umocnily vystavené obrazy Melanie Novákové, které někteří nazvali ezoterickými, jiní něžnými.

„Obrazy jsem malovala andělům, protože věřím v andělské bytosti. Původně se výstava měla jmenovat "V kruzích", ale nejspíš andělé rozhodli o jiném názvu...“, podotkla Nováková.

Zároveň hlavní protagonistka večera říká, že svůj osud mají lidé, básně i obrazy, které vytvořila kombinovanou technikou (akryláty, tempery, látka, tkaničky...). Výstava v Caffé Koloseum potrvá nejméně do konce května. Nechte se vtáhnout do jiného, snového světa.

Pavlína Kollárová

Olympijské legendy z Pobeskydí

Již je to dávnou minulostí, že z našeho regionu bylo deset sportovců, kteří byli účastni na některé letní olympiádě. Se všemi jsem učinil rozhovor a znamenal na DVD film a vydal brožuru. Pro čtenáře "Dostavníku" jsou to:

Jana Dobešová, stolní tenistka z Nošovic,

Marie Hrachová, stolní tenistka z Frýdlantu n.O.,

Vlastibor Konečný, cyklista z Frýdlantu n.O.,

Lubomír Pokluda, fotbalista z Frýdku-Místku,

Anna Pohludková, sportovní gymnastka z Hnojníka,

Iveta Poloková, sportovní gymnastka z Frýdku-Místku,

František Valošek, fotbalista z Frýdku-Místku.

Dále to byli sportovci Vítězslav Mácha z Krmelína, Josef Krysta a Lubomír Nádeníček z Trince.

Dnes si přiblížíme dva z nich a jejich účast a ocenění na OH:

Lubomír Pokluda, kopaná, Frýdek-Místek:

Člen oddílu kopané tělovýchovné jednoty Slezan, začal jako žák a později dorostenec pod vedením trenérů Kalmuse a Faldyný. V 17ti letech pro svůj nebývalý talent již hrál za I. mužstvo, které hrálo 3. ligu a ve vojenské službě již hrál za Duklu Cheb a pak přestoupil do I. ligy pražské Sparty, později do Interu Bratislava a odtud byl nominován do československého reprezentačního mužstva.

Stal se členem reprezentace a nejdříve v roce 1980 hrál za tento výběr na mistrovství světa proti Argentině a v létě pak na Olympijských hrách v Moskvě, kde naše A mužstvo získalo zlatou medaili.

Jeho zážitek při našem rozhovoru: *"Nejvíce si cením toho, že nám tu zlatou medaili předával lord Killianin. Jinak jsem hrál s výbornými hráči naší reprezentace jakými byli Jurkanin, Koubek, Sedláček, Bičovský, Vejvoda a další..."*

František Valošek, kopaná, Frýdek-Místek:

Člen oddílu kopané TJ Slezan začínal v roce 1950 jako žák pod vedením trenéra Kalmuse, po přechodu do dorostu hrál později jako talent v A mužstvu pod trenérem B. Šaflem. Po vojenské službě hrál za Duklu Olomouc a později za Baník Ostrava, od r. 1959 do roku 1967. Za národní mužstvo odehrál 6 mezistátních utkání proti Švédsku a v kvalifikaci na mistrovství světa proti Portugalsku a Rumunsku. Vrcholem jeho kariéry byla účast na olympijských hrách roku 1964 v Tokiu, kde se ČSSR v turnaji dostalo do finále a získalo stříbrné medaile za 2. místo. I toho si nesmírně váží a když jsem jej s filmovou kamerou asi před pěti lety navštívil na cvičném fotbalovém hřišti Baníku Ostrava, pochlubil se, že několik let dělal trenéra mládeže a nyní správce.

O sportovcích vzpomíná Vilém Vlk

BESKYDSKÉ LESY

Pod nebesy ty lesy
veselé i zádumčivé

co se s nimi děje
že někdy pláčou
a vržou spálenými větvemi

od Prašivé ke Smrku
jdeš pozvolna či v úprku

kde je ta krása
nevykreslená nevyzpívaná
nezpodobená

věřím že ztracená není
je na šťastném znamení

překonávat osud
a neztratit se jak dosud
ze srdcí.

Bohumír Vidura

Turysti

Na Beskydach turisti
bertě rozum do hrysti.
Něšmatlajtě kaj se zmaně,
matě cesty značkovane.

Ti, co leťa na dolinu,
butiskami hrynu hlinu,
jak se budu furt tak chovať,
budě jich tři pokutovať.

Keho Lysa hora laka,
ber motyčku do ruksaka
a pod pažu mladý smryček,
zasad' ho tam popod vryšek!

Sem tam deštiček zapryšti,
zeleňo se nom vryši,
holych míst by hned ubylo
a svědomju ulevilo.

Šol chlopek s robu

Šol chlopek s robu z Gruňa do Jamnika
kupovať kravu, bo něměli mlika.

Březulku mladu domu přikludili,
nasikli trovu, hned ju podojili.

Kyška, syrovatka v baňokach se běla,
Pan Buh požehnaj dobrehu noběla.

Františka Pituchová (*Hlupoty*)

LAŠSKÝ KRÁL

v májových dnech 2018 v MPR PŘÍBOR

V pátek 18. května 2018 jsme v 16 30 hod v refektáři piaristického kláštera PŘÍBOR zahájili VYHODNOCENÍ 2. ROČNÍKU FOTO-SOUTĚŽE na téma BYSTROUŠKA.

Soutěží se o nejzajímavější fotografii LIŠKY BYSTROUŠKY. Fotosoutěž pořádá obec HUKVALDY, město PŘÍBOR a fotoklub PŘÍBOR. Výstavu fotografií s Janáčkovskými motivy LIŠKY BYSTROUŠKY za muzikantského doprovodu LAŠSKÉHO KRÁLE s dvěma krojovanými děvčaty - umělkyněmi zahájila Mgr. MARIE ŠUPOVÁ, spolu s místostarostkou obce HUKVALDY. Obdivovatel Janáčkova díla, LAŠSKÝ KRÁL, přiblížil vztah k Janáčkovu dílu, protože sám vyučoval studenty na Janáčkově konzervatoři v Ostravě.

A nyní se dostáváme k velikánu světové hudby...

Leoš Janáček, novátor, zaváděl nový směr v hudbě a ovlivnil nespočet světových skladatelů. Jeho, tolik ve světě známá, tvorba byla zakotvena v kořenech svého lašského lidu. Šel svoji vlastní cestou... Cestou pravdy! Měl rád přírodu! V ranních hodinách se Janáček procházel oborou na Hukvaldech a pozoroval mihotavé krůpěje ranní rosy. Naslouchal zpěvu ptactva, jejichž trylky si poznamenal do svých notových poznámek. A to se stalo podkladem pro jeho autenticitu v oboře na Hukvaldech, kde se konají festivaly interpretů z celého světa.

Vrátíme se do refektáře! LAŠSKÝ KRÁL zaujal svým brilantním vystoupením. Zpíval písně s LAŠSKÝM NÁŘEČÍM, ale i Slezské písně. LAŠSKÝ KRÁL vzpomenu i legendu živé poezie LAŠSKÉHO NÁŘEČÍ – paní Olgu Tlučkovou, která loni v září oslavila 96. narozeniny.

A jaké jsou dojmy ze setkání s LAŠSKÝM KRÁLEM? Ty nejlepší vzpomínky zůstanou v každém z nás!

Napsal jeden z účastníků fotosoutěže
Karel GREINER - PŘÍBOR.

Voda kvit urobi slaby
a linivošč, ta baraby.

Naco vyšňořyne šruty,
kej je duša jako buty.

Bložyn učitelu muči.
Chytry še z hlupého uči.

Roba bez chłopa,
provisło bez snopa.

Kěj moš robu ožralicu,
to ju caľuj yn palicu.

Dyby žaby skřydla měly,
to by v bahně něsedžely.

Jan Stunavsky: Těšínské úsměvy (1947)

MUŠÍ KREMACE / Radana Šatánková

Vletěla moucha
do plamene karmy
bez hudby, jen
tak si bzučela.

Žíhaný plamen ten
obřadně zasyčel,
za muším živůtkem
zavřela se vrata.

Byla-li moucha bez hříchu,
určitě zemřela svatá!

Słunečko idže přes hury. Čepłe opiro še o kopce. Lesy a łuky, statek aji lude včecy piju s jedneho pramyňa věčnej dobroty. Ignacek paše tři dojky. Targoč a un poskakuju na medzy pod lesym. Zvunečky kruv cynglujy mezy hurami. Tam ve vyrchach paše aji pastyř stado ovcey. Słunečko zajdže na večer tam za Undřejniky na moravskej straně.

Jozef šinovský - Těšínské úsměvy - 1947 (zkráceno)

Řekněte od slova

Že my su mudrocy, někěj by še zdało.
Moc o druhych vimy, yn o sobě mało.

Či, co błožnuv k počěšiņu maju,
věkši błožni sami vypadaju.

Něpočuvoj babske pletky
a němušiš zbirać svědky.

Věcej voži słovo chłopa,
ež slov babskych celo kopa.

Kumu še porodek brydži,
něch še duma chlivek zřydži.

Myj muřyna čím chceš všudže
a un černy dycky budže.

Něvyhubiš vši sochorym,
yn čistotu, velkym žorym.

Puść opicu ku zyrcadlu,
něch še uvelebi.

To uvidžiš, co dokože.
Jak še šumně šklebi.

„Do zakladu vezli kameň, z Radhošča byl věnec na něm.“

V květnu letošního roku uplynulo 150 let od slavnostního položení základního kamene ke stavbě Národního divadla. Chtěl bych připomenout dnes již málo známou skutečnost, že to byla lidová autorka veršů a písní paní Božena Peterková z Bašky, která si tuto slavnostní chvíli připomněla již v roce 1968. Tehdy se těchto oslav v Praze osobně zúčastnila. Tyto slavnostní a nezapomenutelné okamžiky byly pro ni inspirací k napsání oslavných veršů, které zaslala tehdejšímu řediteli ND Josefu Urbanovi. Následovalo nečekané a milé pozvání paní Boženy Peterkové k návštěvě Národního divadla, kterým byl pověřen pan Rudolf Fiala, pracovník ND. Při návštěvě Prahy v roce 1969 si měla možnost v jeho doprovodu nejen prohlédnout historickou budovu ND, ale také shlédla operní představení Prodaná nevěsta. Po jeho skončení čekalo paní Peterkovou další překvapení. Rudolf Fiala ji umožnil osobně se setkat s některými z účinkujících. Mezi nimi byl především rodák z Fryčovic Lubomír Havlák a představitel Kecala Eduard Haken. Při tomto setkání zazněl snad poprvé slib těchto umělců, že v rodném kraji paní Peterkové uskuteční své koncerty. Svůj slib také splnili.

O mnoho let později 30.března 1984, následovala další neméně významná chvíle v životě Boženy Peterkové. Její sbírka veršů s názvem Vinšování z Beskyd v úpravě Václava Stuchlého, ilustrované Evou Kučerovou, v redakční úpravě Karla Bogara a v umělecké vazbě Jaroslava Olšáka, byly jedním z darů předaných na jevišti představiteli okresů Frýdek – Místek. Tento slavnostní akt se uskutečnil na jevišti „Zlaté kapličky“ u příležitosti slavnostního představení hry Aloise Jiráska Lucerna, uvedené pro občany okresu Frýdek-Místek. Tento slavnostní okamžik prožívala autorka veršů paní Božena Peterková na jevišti ND. Jak později řekla, byl to okamžik, na který do konce života nezapomene. V hledišti ND tehdy nechyběli ani zpěváci LSPS z Bašky. Tato slavnostní chvíle byla ještě umocněna následujícího dne, kdy LSPS spolu s paní Peterkovou a sólisty ND Praha Eduardem Hakenem a Lubomírem Havlákem, vystoupili na koncertě v sále Domu umělců v Praze, kde mimo jiné v programu koncertu zazněly i písně Boženy Peterkové. Na tyto slavnostní okamžiky nelze zapomenout...

František Vaniček

Letní sluníčko

„Sluníčko, rozhod' zlato své
a nebud' na nás skoupé.
V tvých zlatých třásních každý rád
jak ve vlnkách se koupe.
Dopřej nám koupel lákavou
a pozlať naše tělo,
sved' s mraky souboj vítězný,
bys naše vděky mělo.“

Slunce se nad tím usmívá,
s obláčky vrhá stíny,
by nerozumní zlatoušci
neměli spáleniny.

Koláče s borůvkami!

Pozvala mne moje známá
na koláče s borůvkama.
Když jsem přišel, vonělo to,
ona totiž ještě pekla.
Opojen tou libou vůní,
slina mi od huby tekla.

Když je s trouby vyndávala,
nešika je vysypala.
Ze země je sežral v mžiku
párek jejich jezevčků!

Nevím, kam jsem rozum dal?
Já si tu nešiku vzal!

(Radek Žvak: Prosté rýmováčky)

S pásek nad chalupami je tak šumně všaj vidžeć. Ignacek vidži tam černe lesy pod sebu a vidži tam uzku dolinu potoka Sačiny jak s hřebyňa se vykruco v dolinu, ež kajši u Frydlantu. Ale za tu dolinu su doliny druhe, nalevo hlyboko kotlina Ostravice a napravo zpoza Malchoru Mohelnice přeryvo vyrchy hurske. A všecke ty potoky a řyky spichaju kajši ku Frydku, kaj vidać věže kosteluv a kuminy fabryk. Za čiehej pohody je slychać ež z Frydka blaňani zvunuv a z džedžiň před městym nijedyn blinkoček ozyvo se ež v hurach. A ešče tam z daleka je slychać hukot syryn, to ejš kajš z Ostravy ich čuč a zpod Lipin hučo a zvoľuju do roboty. Tyn ceľy kraj vidži hev Ignacek, ale něžno ho a něvi vela lebo nic o živoće tamykej. Něvi jak tam žiju v dolinach po urodnějšich polach, kaj se věcej dařy kobzolum aji zbožu. Něvi jak tam žiju v městach, ve Frydku mezy tekstylkami a u Ostravy mezy verkami a šachtami. Ignacek mo už jedynost' rokov, ale ešče tam nigdži něbyl, ešče něbyl ve Frydku a Ostrava ta je od hur daleko. Na Borovej v kostele už byl a do Malinovic patřý do škoľy, ale chodzuje tam ynym nikěj, ně dycky. A byl tež ve Frydlańce na jarmarku, s mamku tam zašli, a byl ešče na Pražmě, kaj přes vysoký Melichor se muší isć. Ale to už je daleko, kraj světa.

Inači Ignacek něvidžel vela. Nědživotu, ešče je mľady, dyć aji stařy gazdove, ponikěry něbyl dalej. Že ešče je svět tam kajši za obzorem tej krajiny, co ju vidži před sebu, z hur, to moc něvi. A ani se mu nězdo być provdu. Tela vi, že tam z tela slunco vychodži a zaš zajdže, že větry tam z něžnuma přychodžo, a mračna že tam se rodžo. Něbyl tam nigdži, tak na obzoru je pro něho kuněć všeckeho aji světa. Oblaky to všecko nadkryvaju a něpovědžo nic, ynym se usmivalu slunečnym jasym, alebo deščovymi mračnami plakaju. Pro Ignacka je ynym to, co vidži. Ale vidži to z daleka, tak nějasně a cudzo...

Hev se žije skrumně. Chaľupa je jeho životym. Maľo rola mezy lesami je jeho chlib. Třý dojky u pašeķořa Carbola Ignaca je všecka jejich obživu. A tatulek zarobjo maľy grejcar v lesach. „Chvaľa Bohu, ve zdrovju.“ Aji tam na hurach je čežky a kyrvavy zarobek. Staľo se, že strum přývalil chľopa, staľo se, že skala na grapě přykrej se urve a zabije čľověka. Ale tatulek Ignacka, co paše dojky na pašinkach u chalup, pořad ešče ve zdrovju přežyvaju.

A ve zdrovju žiju aji všecky ostatni. Skrumně a s tym, co hury daju. A spokojně. Spokojně s tym, co maju. Slunečko im sviči jako všeckym inšim ludžam a chleba umjo vydobyć.

Pod Łysu horu bokym Ivančeny stoji pore pašečarských chałupek. V jednej meško pašečar Carbol Ignac, kěry duma hospodařy a přes leto přyhuňo grejcar zarobku na robotach v lesach. Sušed Gymza Ščepan tež telku mo hospodarku, ale tyn od hur do doliny chodzuje zarobiać do fabryky frydeckej. Či ostatni hospodaři jako še do a pumohaju še robotu v lesach, na horach, tež na pile v Morovce robio a jedyn, Michna Jan, ež do Ostravy na šachtu chodži.

Z doliny od Malinovic ku tym chałupum kludži kamynito cesta přes zelinu pašek a kuty hurských luk, do vyrchu černym lesym dropo še čím vyšej ostřejši na čupel Gigule. Je od tych chałup stejně daleko, jak na vyrch Łysej, tak do doliny ku kostelu na Borovu. Hev už je to na hurach, daleko od ludži z dędzin a ešče nizko ku sluncu, co přes kłobuk hory přechodži. Tam na vyrchu už by isto šlo rukami slunečko došahnuć, ale hev něskoro vychodži přes bočny Travný a skoro zaš na večer schovuje še za moravske Beskydy s Undřejnikami. Ynym přes poledně je hev šumně na vysluňu pašek a v čiňu smrekovch haluži.

Život ludži hev je jakoby odľužiny od ostaniho světa. Ynym vidženi do daleka v kraj pod horami a dalej do rovin je jejich obrazym. Ale nima kěj zhľidać, bo třeja chleba še hľedžec na hospodarce, na kamynitych polach chudobnych na urody. Žima hev je časym spočivaňo, ale jak kret schovany je člověk ostatnimu světu. Z izby zpoza peca može do šiňky a ku chľivum a na sušeky stodol a dalej maľymi okny nēuvidži vela. Kamynito cesta ku nim je zasuto sněhym, a pašeki, łuky, lesy aj hory su ceľe přykryte sněhami. Ynym Gymza Ščepan še odvoži roz za tydžēň hľyboky tor ve sněhu přeorać nohami. Šest dni tam v Ostravě robi a na kasarni meško, ale sedmy džen muš do dumu zahľednuć. Esli nepřydu nove fujavice, tuž v nědželu gazdove s pašek vyjdu sněhovu brozdu na velku do kostela. Na Borovu maju nojbľižej, za dvě hodžiny tam Carbol a jeho roba chłopovi v piatach zojdu na pobožnosť na velku. Inači svět ludži, co na horach meškaju, je maľy okruh maľymi myšľinkami skutý pod střechami chałup.

V leće už še žije inači. Stary Carbol, kěj je po robotach na hospodarce, kěj ovsy zašote a kobzole v zymy, to s pantokym a pilu odchodži do hur. S ostatňu hospodarku še roba sama poradži s dženami obsľužic všeccko. Rano dycky tři dojky vykludzo na pašu a synek Ignacek krový pušci na pašinku a pod lesym še uľebedži na mechu. Jeho svět je hev pasac statek, aby do urody nězaběhnuľ dać pozur, se psym Targočim přehuňac še na kraju sosňo, lebo na pišcaľku piskać, lebo čicho a v udžyvyňu v očach zdřyc tam daleko do kraju.

Poslední květnový víkend uspořádali členové Literárního klubu Petra Bezruče svou, letos již desátou Beskydskou lavičku. Jedná se o mezinárodní setkání. Pozvání přijali autoři ze slovenských literárních klubů, z Polska a Čech. Pro konání letošního ročníku členové LKPB zvolili Frýdlant nad Ostravicí, kde se také každý měsíc scházejí na svých pravidelných členských schůzkách.

V pátek po příjezdu hostů ze Slovenska, vedení města účastníky literárního setkání přivítalo v Janáčkově síni a připravilo pro ně vystoupení folklorní frýdlantské Chasy a Chasičky. Starostka města Helena Pešatová ocenila práci literátů a popřála všem mnoho úspěchů na poli literatury a kulturního dění. Poté se hosté ubytovali v hotelu Beskyd, kde po večeři strávili příjemný čas při zpěvu a hře na harmoniku, při čtení autorských příspěvků a v rozhovorech nejen o literatuře.

Hlavní program Beskydské lavičky proběhl v sobotu v prostorách hotelu Beskyd. Na akci dorazilo spolu s členy pořádajícího klubu celkem čtyřicet účastníků. Letošní setkání bylo motivováno 100. výročí československé vzájemnosti. Mezi hosty byli přivítáni literární historička, správkyň sbírek Muzea Beskyd Frýdek-Místek Kateřina Janásová, která pro literáty připravila přednášku o významném básníkovi našeho regionu Bohumilu Pavlokově. Druhým přednášejícím byl historik a publicista Petr Andrlé s literárními toulkami na československém pomezí. Mimo jiné vzpomenu osobnosti, jakými byli Karel Kálal, Jaroslav Durych, Libor Kněžek aj. Do třetice následoval příspěvek hostujících Slováků, Petera Mišáka, člena Svazu slovenských spisovatelů, který hovořil o Lacovi Novomeském a jeho tvorbě, také o té, která vznikla v Ostravě. Jeho poezii označil za "počůvatelnú a čitatel'nú". Předsedkyně martinského literárního klubu Duria Taťána Sivová pozvala všechny přítomné poety na literární setkání Martinské poetické jesene, která letos proběhne v září v městě Turany.

Poté již následovala autorská čtení, prokládána hudbou a zpěvem Zdeňka Hlubka, který zhudebnil mimo jiné verše Bohumíra Vidury, člena LKPB.

A o čem bylo autorské čtení? Byly to verše na nejrůznější témata, veselé i vážné, povídky naplněné fantazií i autentickými zážitky, aforismy či příběhy motivující, jak prožít šťastný život. Účastníci slyšeli i verše v polštině básnířky Lucyny Preczek–Waszkové.

Beskydská lavečka opětovně splnila svá poslání, sblížit milovníky literární tvorby, pohladit jejich duše krásnými slovy a zanechat v nich pěkné vzpomínky společně stráveného času.

Členové LKPB děkují městu Frýdlantu nad Ostravicí za podporu této akce, personálu hotelu Beskyd za služby a všem ostatním, kdo se zapojili do Beskydské lavečky, především Dajaně Zápalkové, předsedkyni klubu a hlavní organizátorce akce, a manželům Pobudovým, dlouholetým příznivcům a donátorům LKPB. Nashledanou na jednáctém ročníku Beskydské lavečky v roce 2020.

Pavla Kolárová

Účastníci Beskydské lavečky - 26.5.

Joža Vochala a Sedlišťané

Impulsem pro utvoření Lašského národopisného sdružení „Sedlišťané“ v Sedlišťích byla oslava 60. výročí zrušení roboty pořádaná 16. srpna 1908. Oslavy se zúčastnili pamětníci roboty frýdeckého a šenovského panství, kteří žádali, aby byly zachovány starobylé zvyky, tance a zpěvy pro příští oslavu, která se měla konat v roce 1918. Činnost „Sedlišťanů“ se později rozšířila po celém regionu až k Hráčevě, přes Hlučínsko ke Krnovu a také na celou oblast Moravského Laška.

(dle Dr. Václava Cichoně)

Baba, Černá zem

aneb Bezručova vyhlídka v Sedlišťích.

Nachází se 374 m nad mořem. Nejvyšší kopec v celé Těšínské pahorkatině a nejvyšší bod na sever až k Baltickému moři. Z vrcholku kopce je krásný rozhled od Těšína ke Klímkovicím a při pěkném počasí uvidíte pohoří Jeseníků s majestátní horou Praděd. Pohled na pohoří Beskyd bohužel zastíňují rodinné domky postavené v panoramatu.

Letošní rok začala na základu původní vodárny výstavba rozhledny. Jsou zabetonované patky a provádí se terénní úpravy. Na výrobu kovové věže rozhledny o výšce 14 m bohužel nejsou prozatím peníze.

V letech 1969 začal spolek zahrádkářů v Sedlišťích stavět svépomocí svoji klubovnu. V 90 letech získal budovu Obecní úřad a zřídil v ní občerstvení. To na konci 90 let do základů vyhořelo a obec postavila budovu znovu.

Dnes je Bezručova vyhlídka oblíbeným výletním místem občanů a turistů z blízkého i dalekého okolí, rodičů s dětmi, pro které se v měsíci červnu vybuduje nové dětské hřiště.

V místní tzv. osvěžovně najdete výběr 4 druhů piv, čepovaných nealko nápojů a letos i kvalitní točené italské zmrzliny.

Na zahnání hladu nabízíme langoše, párky v rohlíku, zapečený chleba s tvarůžkem nebo domácí klobásu.

A najdete u nás i to co nikde jinde nenajdete. A to jsou tvarůžkové hot-dogy. Nabízíme jich 5 druhů a to s restovanou červenou cibulkou, palihub s chilli omáčkou, s anglickou slaninou, s paprikášem a s hermelínem.

Do konce června otevřeno denně od 15 do 20 hodin, v červenci a srpnu od 10 do 20 hodin!

Přijďte ochutnat a pokochat se krásou blízkého okolí.

Vladimír Tomis

Nad Hrčavym dlugi roki

Písnička pro Jožu Vochalu od Pavla Zogaty

Na Hrčavym dlugi roki
tančily še ovjenžoki,
hej, na Hrčavym za lasami
grajum gajdy s hušličkami.

Patrun tych hor, tego kraja
buditel Joža Vochala,
hej, počul, co po dlugi časy
čuły jyny gruně, lasy.

Dož daleko za Češinym
našel hyrčavskum dzedžinym.
Hej, oblykejtě chlopi guně,
pujče sy mnum přes ty gruně.

Vžyni kyrpce, nogavice,
bruncliki i baranice,
hej, na gajdach, na hušlach grali
po zajezdach tancovali.

Sedliščaně uviděli
to hyrčovjanske vėšeli,
hej, Sedliščanki začepili,
tři dni spolu grali, pili.

Łudže, cuž na tym novego,
že młody pun z Hyrčavego,
hej, młoduchym u vas hľadumy,
dukoty vum za ňu dумы.

Budoucnost lidstva / úvaha /

Bude lidstvo věčně?
Žena má v sobě něco, čím muže k sobě přitahuje, váže
platí to i obráceně, na muže. Je to nějaká zvláštní gravitace
Je to dar od přírody nebo od Pánaboha?
To je mi jedno, hlavně, že to stále trvá,
že se to vrací, z generace na generaci
A je při tom dobře
Není to ale náhoda, jen tak, z legrace
je to chytře promyšleno, je v tom záměr:
Aby se zachovaly populace!
Tento kalkul je od přírody nebo od Pánaboha?
To je mi také jedno! Hlavně, že to funguje
A je při tom dobře
Žena i muž mají v sobě něco, co je k sobě přitahuje, váže
Má to už i pojmenování: Říkají tomu láska
Jedině pomocí lásky se lidstvo stále obnovuje
Dokud bude láska mezi lidmi / a láska má mnoho podob /
bude lidstvo nesmrtelné, věčné

A za tento dar by mělo být vděčné!
Ó díky přírodo, díky Panebože!

Když na stareho Lacha přijde psaní
Jedni praja: enem ho něchtě
žadnemu tym něškodi
a d'uru do světa tym stejně nězrobi
aspoň je od něho pokuj
a přitym něhněva, nězlobi
Druzi si klepu na čelo
dyť un se přitym eště zblazni
a co s ním potem
blazince su plne
a s taku diagnozu němože ani do lazni

Jarek Tkáč

SVATOJÁNSKÉ OHNĚ

Mezi, již tradiční lidové zvyky na LAŠSKU patří SVATOJÁNSKÉ OHNĚ.

Je letní večer a na břehu řeky LUBINA vidíš hned několik zapálených ohňů. LAŠI oslavují LETNÍ SLUNOVRAT! Do rozpáleného ohně vloží proutěnou metlu s kterou pak krouží a následně házejí na druhý břeh řeky LUBINA. Je tomu tak i nyní v blízkosti města PŘÍBOR.

Z šedesátých let 20. století si pamatuji, jak se CHASA, na vesnici, sešla u studánky s břízou, a pak ohnivou metlou házela k příkopu s vodou. Je letní večer 24. června a nad hlavou máš zářící hvězdy. S širokým kloboukem přichází tulák. Hraje na kytaru! Vítej BOLERO! Při kytáře se přece jen lépe zpívá! Začínají se v dohasínajícím ohni opékat plátky slaniny. Jakou si dáme písničku? Okolo Frýdku cestička? Nad hlavou létají SVATOJÁNSKÉ mušky. A protože je kousek od nás rybníček, tak slyšíš pravý letní žabí koncert. Rybníček však nabízí nejen uhašení ohně, ale také tu uvidíš mloka. Je nad ránem... Začíná nový - již letní - den.

Nacházíme se v Janáčkově LAŠSKÉM KRAJI a nasloucháš NÁŘEČÍ, které je specifické pro oblast MALÉ LAŠSKO. Již z dálky vidíš hrad HUKVALDY a vzpomeneš si na velikána, hudebního skladatele světového formátu - LEOŠE JANÁČKA.

Napsal dopisovatel Národopisné společnosti
Karel Greiner PŘÍBOR.

Zpívání u vaječiny 1.6. – foto M. Fajkus

Osmičky v životě a tvorbě Leoše Janáčka

Rok 1888 – zapisuje většinu lidových písní na Hukvaldech.

Rok 1898 – první vydání Ukvalské lidové poesie v písničkách.

Rok 1908 – první vydání Moravské lidové poesie v písničkách.

Rok 1918 – upravuje a vydává Slezské písně ze sbírky Heleny Salichové.

Rok 1928 – 8. 8. ochuraví na Hukvaldech, 12. 8. v Ostravě umírá.

Rok 1948 – první provedení Mistrových sborových úprav Ukvalských lidových písní studentským sborem gymnázia v Místku.

První ročník festivalu Janáčkovo hudební Lašsko na Hukvaldech.

Osudová busta

Dlouhá leta se vyprávěl příběh, že onoho 8. 8. 1928 se přehnala přes Hukvaldy prudká bouře, ve které se někam pod Babí horu zatoulal synek Kamily Stösslové, kterého Leoš Janáček v lijáku našel a dovedl domů. Mistr ochořel na zápal plic a po převozu do Ostravy 12. 8. zemřel.

Před lety se však onen synek přihlásil, už co by starší pán, a přivedl tuto zkazku na pravou míru: nebyla tehdy žádná bouře, byl krásný letní den a Leoš Janáček je oba vzal na výlet do Štramberka, kde chtěl paní Kamile ukázat svou bustu, která byla na kopci nad obcí. Tehdy byl ještě bez stromů a slunce hodně páliło. Janáček měl „plezír“ z toho, že ještě za života ho tam zpodobnili. Uhřátý výstupem se však hned napil studené vody z tamního pramene a to způsobilo jeho nemoc...

Z. V. Krulikovský

8. 4. v Lašském muzeu - L. Gorecká, Z. V. Krulikovský, H. Jamrozová
- foto J. Konečný

Janáčkův kraj věčná inspirace v LAŠSKÉM KRÁLOVSTVÍ

Město PŘÍBOR ležící na hlavním tahu prastarých JANTAROVÝCH CEST spojujících JIH EVROPY s BALTSKÝM MOŘEM, kde jsou JANTAROVÁ NALEZIŠTĚ, bylo vždy příhodnou zastávkou kupců a karavan. Již z dálky nás zaujme malebný pohled na věž farního kostela. Věž postavená na ostrohu u řeky Lubina, je jedním ze symbolů LAŠSKÉHO KRÁLOVSTVÍ. Turisticky přitažlivý fenomén završuje dlouhý horizont modravě zvlněné siluety BESKYD, do níž jsou zasazeny HUKVALDY. Vítá nás zřícenina hradu s oborou - působiště JANÁČKOVÝCH FESTIVALŮ. Další perlou krásy je, Janáčkem navštěvované, městečko ŠTRAMBERK s jedinečnou kulisou ŠTRAMBERSKÉ TRÚBY. V tomto krásném koloritu své domoviny a svou zarputilou důsledností neopouštět rodnou řeč - LAŠSKÉ NÁŘEČÍ - JANÁČEK, se svojí originalitou, probojoval až na MEZINÁRODNÍ scénu světové moderní hudby.

V letošním roce 2018 je tomu 100 let od uvedení první JANÁČKOVY OPERY v zahraničí. Hudební skladatel LEOŠ JANÁČEK, velíkán světové hudební scény, byl zároveň sběratel lidových popěvek z LAŠSKA. Folklorista, který dokázal tyto vzácné poklady transformovat do skladeb moderního lidového umění 20. století.

Uznání se Janáčkovi dostalo až v pozdějším věku. Instinkt své životní umělecké dráhy vyjádřil slovy: DRŽÍM SE KOŘENŮ ŽIVOTA NAŠEHO LIDU, PROTO ROSTU A NEPODLEHNU!

Za svého života si Janáček nepomyslel, že do tak poutavě přitažlivého kraje jeho rodiště se budou sjíždět interpreti - MISTŘI světové hudby.

Napsal dopisovatel NÁRODOPISNÉ SPOLEČNOSTI
Karel Greiner PŘÍBOR.

Poučná

Olga Tlučková (*Okénko do stáří*)

Ačkoliv v té televizi
ke koukání nic moc není,
nedávno se tam dostalo
mladým dívkám poučení:

„Jsem hubená a bez věna,
dříve děvče mělo splín,
změna život – život změna,
dnes být štíhlá, to je „in“!

Pust' se do hlavního města,
nesmíš být však nesmělá,
vyhledej si vhodný podnik,
zjisti, co se tam dělá.

I dnes zájem o nevěsty
mající výbavu, věna,
kde vydělat za noc majlant,
šlapkou budeš poučena.

Je to práce jako jiná
a není zle souzena,
dnes to dělá, i zadarmo,
mnohá dáma vážená.

Za svůj zjev, vystupování,
budeš pány chválena,
snad i klofneš, jak knížete
Oldřicha ta Božena.

Třetí etapa Okolo Lašska - Janíkové sedlo - foto A. Krulíková

Rej čarodějnic 28. 4. v Hodoňovicích - foto M. Fajkus

Start 4. etapy Okolo Lašska u Šustalovy vily v Kopřivnici
- foto A. Glac

Družina kráčí vzhůru k Radegastu - foto M. Fajkus